

2030

VII. 18. 3.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK

58. számú PARÁNCSA.

Budapest, 1957. december 13-án.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1957. évi 24.sz. törvényerejű rendelete lehetőséget nyújt a külföldre szökött magyar állampolgároknak, hogy egyéni elbírálás alapján kegyelmet kapjanak és büntetlenül visszatérjenek az országba. A büntetlen hazatérés lehetőségét a kiszököttek közül már eddig is jelentős számban vették igénybe, de még több ezerre tehető azoknak a száma, akik ezzel a lehetőséggel a jövőben akarnak élni.

A Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztályának adatai szerint az ellenséges hírszerző szervek felhasználják a büntetlen hazatérés lehetőségét, és ügynökeik egy részét ezen az úton küldik be az országba.

A Belügyminisztérium szervei az eddigiek során nem tettek meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy az amnesztia, illetve az egyéni kegyelem alapján hazatért személyek közül felderítsék az ellenséges ügynököket. Az amnesztiával, illetve egyéni kegyelem útján hazatérték azonosságának ellenőrzése nem történt meg. Kihallgatásuk sablonos és többnyire eredménytelen volt. Lakhelyükre való visszaérkezésük után a megyei, városi, járási és kerületi rendőri szervek ellenőrzésükkel a gyanusak feldolgozásával csak kismértékben foglalkoztak. A munka a hazatértekkel kapcsolatban szervezetenként sem volt megfelelően biztosítva.

Az amnesztia és az egyéni elbírálás alapján hazatért személyek belügyi vonatkozásban történő ellenőrzésének megjavítása céljából:

m e g p a r a n c s o l o m:

- 1./ A Budapesten működő Hazahozatali Bizottság munkáját át kell szervezni.
- a./ A Hazahozatali Bizottság vezetésével Turcsán József rny. alezredes elvtársat bizom meg, titkára: Berecz János rny. alezredes.

A Bizottság tagjai:

- a II/3 osztály részéről: Veres Mihály rny. őrgy.
- a II/5 osztály részéről: Komornik Vilmos rny. őrgy.
- a Budapesti Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya részéről: Vári József rny. alezredes.

A Bizottság apparátusát a II/2 osztály alá rendelem.

b./ A Bizottság apparátusa, miután megkapta a Külügyminisztériumtól a hazatérni szándékozó személyek kérelmét, a priorálásokon és a környezettanulmányozásokon kívül szerezzék be a személyi igazolványok törzslapjairól készült fotókópiákat is. A Bizottságnak, ezeknek az anyagoknak az alapján - a kérelem beadásától számított 3 hét alatt - a hazatérés engedélyezéséről dönteni kell. A Bizottság döntése után, a Bizottság határozatát az illetékes megyei /budapesti/ politikai nyomozó osztályokkal közölni kell, és meg kell küldeni a hazatérni szándékozó személyek kérelmének és környezettanulmányának másodpéldányait, a prioráló lapokat, valamint a személyi igazolvány törzslapjáról készült fotókópiákat.

c./ A Hazahozatali Bizottság apparátusának nyilvántartást kell vezetni, és a hazatérni szándékozókat a nyilvántartásban ellenőrizni kell. Nyilvántartást kell felfektetni:

- azokról, akik egyéni kegyelem útján már eddig hazatértek,
- akiknek hazatérése nem lett engedélyezve,
- a hazatértek vallomásaiban szereplő olyan személyekről, akik jelenleg is külföldön tartózkodnak és ott a Magyar Népköztársasággal szemben ellenséges tevékenységet folytatnak,
- figyelőlap- rendszert kell létesíteni azokról a személyekről, akik körözés alatt állnak, és akikre az operatív osztályok azt kéri.

2./ A Győrött és Szegeden működő Hazatelepítési Központok a tapasztalatok alapján nem feleltek meg a kitűzött céloknak.

A Hazatelepítési Központok működését 1957. december 15-i hatállyal megszüntetem. A Hazatelepítési Központok létszámával a Budapesti Hazatelepítési Bizottság létszámát fellemelem.

3./ Az egyéni elbírálás alapján hazatérőkkel kapcsolatban a jövőben a következők szerint kell eljárni:

a./ A Határőrség utlevél kezelő tisztjeinek a hazatérőktől - a határállomásra való megérkezésük után - be kell vonni a hazatérési engedélyeket. A hazatérteket a hazatérési engedélyeken lévő arckép alapján azonosítani kell. A hazatérőktől el kell venni a náluk lévő magyar- és külföldi személyi igazolványokat. El kell kobozni tőlük az ellenséges propagandaanyagokat. A szokásos vámvizs-

4
92

gálatot a hazatérőknél meg kell ejteni.

- b./Az utlevél kezelő tiszteknek a hazatérők számára utazási igazolványt kell kiállítani, amely a határállomástól a lakhely szerint illetékes megye székhelyéig érvényes. Az igazolványokat úgy kell kiállítani, hogy az 24 órás időtartamra a megszabott utvonalon a személyi igazolványt is helyettesítse. Utasítani kell a hazatérőt, hogy 24 órán belül jelentkezzen a lakhely szerinti illetékes megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságon.
- c./A Határőrség a hazatéréseket 12 órán belül jelezze - a Hazahozatali Bizottságon keresztül - az illetékes megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságoknak. A hazatérőktől elvett személyi igazolványokat és egyéb tárgyakat a legközelebbi futárral meg kell küldeni az illetékes megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságnak.
- d./A megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságok politikai nyomozó osztályai a hazatérőket jelentkezésük után orvosi vizsgálatnak kötelesek alávetni. Majd meg kell ejteni az azonosítást a személyi igazolvány törzslapjáról készült fotókópián lévő arckép és aláírás alapján. Az azonosítás megtörténte után a II/2 osztály által megküldött kérdésekre a hazatérőt jegyzőkönyvileg ki kell hallgatni. A jegyzőkönyv három példányban készüljön, ebből 1 példányt a Budapesti Hazahozatali Bizottságnak, 1 példányt a járási, illetve a kerületi politikai nyomozó részlegnek kell megküldeni. Egy példány a megyei /budapesti/ II. alosztályoknál marad. A kihallgatásokat a II. alosztály, vagy a vizsgálati osztály beosztottai végezzék.
- e./A kihallgatás megtörténte után -amennyiben olyan indok nem merült fel, amelynek alapján a Politikai Nyomozó Főosztály vezetőjének engedélyével a hazatérő őrizetbe kerül - a hazatérőket el kell látni ideiglenes, egy hónapi időtartamra érvényes személyi igazolvánnyal. Utasítani kell őket, hogy az ideiglenes személyi igazolvány érvényességének időtartama alatt a lakhelye szerinti járás, vagy város területét nem hagyhatja el, és a megye székhelyétől a lakhelyükig érvényes utazási igazolvánnyal el kell őket látni.

Egy hónapon belül ellenőrizni kell, hogy a hazatérők visszamentek-e lakhelyükre, és hogy azonosak-e azzal a személlyel, akinek személyi adatai alatt visszatértek. Ennek megtörténte után a városi, járási, illetve kerületi személyazonossági csoportokon keresztül új személyi igazolványt kell részükre kiadni. A személyi igazolványok lakhely változások rovatába - a rendelkezésnek megfelelően - be kell vezetni az utolsó külföldi tartózkodási helyet is.

- f./ Az esetben, ha a hazatérő személy nem jelentkezne a Határőrség által megadott határidőig a megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságoknál, azonnal értesíteni kell a Hazahozatali Bizottságot és a személy kutatását meg kell kezdeni.
- 4./ A külföldre kiszököttek közül már eddig is nagyszámban tértek vissza olyanok, akik a belügyi ellenőrzést elkerülték. Ezeknek a személyeknek egy jelentős része illegálisan tért vissza, egy másik része amnesztiával, illetve egyéni elbírálás alapján. Szükségesnek mutatkozik ezeknek a személyeknek utólagos ellenőrzése.
- a./ A személyi igazolvány csoportok és a rendőrőrsök, valamint a körzeti megbízottak bevonásával közsegénként, városokban pedig lakóházak szerint meg kell állapítani, hogy kik tértek vissza külföldről. Az így beszerzett adatokat egyeztetni kell a rendelkezésünkre álló ilyen vonatkozású adatokkal, és azokat a személyeket, akik amnesztiával, vagy egyéni kegyelem útján tértek haza - de kihallgatva eddig még nem voltak - utólagosan ki kell hallgatni.
- b./ Az illegálisan visszatértek alaposabb ellenőrzést igényelnek és az operatív érdekeket figyelembe véve meg kell határozni a velük szemben követendő további eljárást. Esetenként náluk is alkalmazni kell a kihallgatást. Az esetek egy jelentős részénél azonban feldolgozás alá kell vonni őket.
- c./ A győri- és szegedi hazatelepítési központok anyagát megyénként fel kell dolgozni. A megyei /budapesti/ politikai nyomozó osztályok ezeknek az anyagoknak az alapján végezzenek felderítést annak megállapítására, hogy a már régebben visszatért személyek valójában azok-e, akiknek a neve alatt hazajöttek. Ennek érdekében a városi, járási és kerületi rendőri szervek segítségével meg kell állapítani, hogy a hazatért személyek visszaköltöztek-e régi lakhelyükre. Amennyiben olyan személyek kerülnének felszínre, akikről megállapítást nyer, hogy más személy adatainak felhasználásával jöttek az országba és jelenlegi tartózkodási helyük ismeretlen, a kutatásukat azonnal meg kell kezdeni.
- 5./ Az amnesztiával és egyéni kegyelem útján hazatért személyek operatív ellenőrzését hazatérésük után a járási, kerületi, illetve objektumokat tartó politikai nyomozó alosztályok végezzék. A hazatérők között ügynökséget kell létesíteni. A konkrétan gyanúsítható személyek feldolgozását a megyei /budapesti/ II. alosztályoknak kell végezni. A II. alosztályok feladata az, hogy a területükön összefogják és irányítsák a hazatérőkkel kapcsolatos összes munkát. A II. alosztályok állítsanak fel objektum dossziékat és ezekben 3.sz. kartonon vegyék nyilvántartásba a hazatért személyeket.

6./ A gyakorlatban többször előfordul, hogy a határállomásokon olyan hazatérők is jelentkeznek, akik hazatérési engedéllyel nem rendelkeznek. Ezeket illegális határ-átlépőként kell kezelni és át kell kísértetni a megfelelő rendőrfőkapitányságra. A vizsgálatától függően kell intézkedni a bíróság elé való állításukról, vagy szabadlábba való helyezésükről.

Az amnesztia, illetve az egyéni elbírálás alapján hazatérőkkel kapcsolatos intézkedések központi irányítása és ellenőrzése a II/2 Osztály feladata.

Biszkú Béla sk.
belügyminiszter.

Kapják: Miniszterhelyettes elvtársak,
Politikai Nyomozó Főosztály vezetője, helyettesei
és osztályvezetői,
Határőrség parancsnoka,
OREK. Igazgatásrendészeti Osztály Vezetője,
OREK. Közrendvédelmi Osztály Vezetője,
Megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságok
vezetői.